

Plenarhandling

B9-0319/2021

4.6.2021

FÖRSLAG TILL RESOLUTION

till följd av uttalanden av rådet och kommissionen

i enlighet med artikel 132.2 i arbetsordningen

om rättsstatssituationen i EU och tillämpning av förordningen om villkorlighet
2020/2092
(2021/2711(RSP))

Petri Sarvamaa, Monika Hohlmeier, Jeroen Lenaers

för PPE-gruppen

Eider Gardiazabal Rubial, Birgit Sippel, Isabel García Muñoz

för S&D-gruppen

Katalin Cseh, Moritz Körner

för Renew-gruppen

Daniel Freund, Alexandra Geese, Terry Reintke,

Gwendoline Delbos-Corfield, Sergey Lagodinsky, Tineke Strik,

Saskia Bricmont, Sylwia Spurek, Damian Boeselager, Alice Kuhnke,

Diana Riba i Giner, Heidi Hautala, Niklas Nienäß, Hannah Neumann,

Rosa D'Amato, Sven Giegold, Rasmus Andresen, Ernest Urtasun,

Eleonora Evi

för Verts/ALE-gruppen

Younous Omarjee

för The Left-gruppen

Europaparlamentets resolution om rättsstatssituationen i EU och tillämpning av förordningen om villkorlighet 2020/2092 (2021/2711(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artiklarna 2, 3.1, 4.3, 6, 7, 13, 14.1, 16.1, 17.1, 17.3, 17.8, 19.1 andra stycket och 49 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), samt artiklarna 265, 310, 317 och 319 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten¹ (förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen),
- med beaktande av sin resolution av den 25 mars 2021 om tillämpning av förordning (EU, Euratom) 2020/2092, den till rättsstaten kopplade villkorlighetsmekanismen² och av sin resolution av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027, det interinstitutionella avtalet, EU:s återhämtningsinstrument och förordningen om rättsstatsprincipen³,
- med beaktande av 2020 års rapport från kommissionen om rättsstatsprincipen av den 30 september 2020 (COM(2020)0580),
- med beaktande av Europeiska rådets slutsatser av den 21 juli 2020 och den 11 december 2020,
- med beaktande av Europeiska unionens domstols rättspraxis,
- med beaktande av sin resolution av den 12 september 2018 om ett förslag med en begäran till rådet att enligt artikel 7.1 i fördraget om Europeiska unionen fastställa huruvida det finns en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter unionens värden⁴,
- med beaktande av Europeiska unionens domstols beslut av den 3 juni 2021 (C-650/18) om att ogilla Ungerns talan mot parlamentets resolution av den 12 september 2018 om inledande av ett förfarande för att slå fast att det finns en klar risk för att en medlemsstat allvarligt åsidosätter unionens värden⁵,

¹ EUT L 433 I, 22.12.2020, s. 1.

² Antagna texter, P9_TA(2021)0103.

³ Antagna texter, P9_TA(2020)0360.

⁴ EUT C 433, 23.12.2019, s. 66.

⁵ Dom av den 3 juni 2021, Ungern/parlamentet, C-650/18, ECLI:EU:C:2021:426.

- med beaktande av kommissionens motiverade förslag av den 20 december 2017 i enlighet med artikel 7.1 i EU-fördraget, angående rättsstatsprincipen i Polen: förslag till rådets beslut om fastslående av att det finns en klar risk för att Republiken Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen, (COM(2017)0835),
- med beaktande av sin resolution av den 1 mars 2018 om kommissionens beslut att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget i fråga om situationen i Polen⁶,
- med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Europeiska unionen ska bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter, vilket fastställs i artikel 2 i EU-fördraget.
 - B. En klar risk för att en medlemsstat allvarligt åsidosätter de värden som stadfästs i artikel 2 i EU-fördraget berör inte bara den enskilda medlemsstat där risken uppstår, utan påverkar också övriga medlemsstater, deras inbördes förtroende, unionens innersta väsen och unionsmedborgarnas grundläggande rättigheter enligt unionsrätten.
 - C. Artikel 7.1 i EU-fördraget aktiverades av kommissionen och parlamentet mot Polen respektive Ungern, efter att det fastställts föreligga en klar risk för allvarligt åsidosättande av unionens grundläggande värden. Rådet har hittills anordnat tre utfrågningar med Polen och två utfrågningar med Ungern inom ramen för rådet (allmänna frågor).
 - D. Förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen trädde i kraft den 1 januari 2021 och har varit tillämplig sedan dess.
 - E. Tillämpligheten, syftet och tillämpningsområdet för förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen framgår tydligt av förordningen, och kommissionen ska i enlighet med artikel 17.1 i EU-fördraget säkerställa tillämpningen av fördragen och av de åtgärder som institutionerna antar i enlighet med fördragen.
 - F. Tillämpningen av förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen kan inte bli föremål för antagande av riktlinjer och det bör påminnas om att eventuella riktlinjer inte får undergräva medlagstiftarnas avsikt.
 - G. Enligt artikel 234 i EUF-fördraget har Europaparlamentet rätt att rösta om ett förslag om misstroendevotum rörande kommissionen.
 - H. Kommissionen ska ”fullgöra sina uppgifter med fullständig oavhängighet” och dess ledamöter ska varken ”begära eller ta emot instruktioner från någon regering, någon institution, något organ eller någon byrå” (artikel 17.1 i EU-fördraget, artikel 245 i EUF-fördraget). Kommissionen ska dessutom ”vara ansvarig inför Europaparlamentet”

⁶ EUT C 129, 5.4.2019, s. 13.

(artikel 17.8 i EU-fördraget) och ”säkerställa tillämpningen av fördragen och av de åtgärder som institutionerna antar i enlighet med fördragen” (artikel 17.3 i EU-fördraget).

- I. Endast Europeiska unionens domstol har befogenhet att ogiltigförklara förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen eller delar av den, och talan som förs vid domstolen hindrar inte verkställighet enligt artikel 278 i EUF-fördraget.
- J. Unionens ekonomiska intressen ska skyddas i enlighet med de allmänna principer som är förankrade i unionsfördragen, särskilt värdena i artikel 2 i EU-fördraget, och i enlighet med principen om sund ekonomisk förvaltning som fastställs i artikel 317 i EUF-fördraget och i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget⁷ (budgetförordningen).
 1. Europaparlamentet upprepar sin ståndpunkt om förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen, som trädde i kraft den 1 januari 2021 och som i sin helhet är direkt tillämplig i Europeiska unionen och alla dess medlemsstater för alla medel i EU-budgeten, inklusive medel som sedan dess tilldelats genom det europeiska återhämtningsinstrumentet.
 2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att nu slutligen erkänna det akuta behovet av åtgärder för att försvara de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget och att bekräfta att en medlemsstat inte kan ändra sin lagstiftning, inklusive konstitutionella bestämmelser, på ett sätt som minskar skyddet av dessa värden. Parlamentet anser att ett ömsesidigt lojalt samarbete mellan institutionerna undergrävs om parlamentets farhågor inte till fullo delas och beaktas. Parlamentet påminner om att det har rätt att rösta om ett förslag om misstroendevotum rörande kommissionen och kan reagera på rådets bristande samarbete. Parlamentet uppmanar övriga institutioner att samarbeta snarare än att hindra insatserna för att lösa den aktuella krisen.
 3. Europaparlamentet påminner om att enligt artikel 5 i förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen ska kommissionen ”kontrollera om tillämplig rätt har följts och vid behov vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda unionsbudgeten”. Parlamentet anser att situationen i fråga om respekten för rättsstatens principer i vissa medlemsstater kräver att förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen omedelbart tillämpas.
 4. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att reagera snabbt på de pågående allvarliga kränkningarna av rättsstatsprincipen i vissa medlemsstater som utgör en allvarlig fara när det gäller en rättvis, laglig och opartisk fördelning av EU-medel, särskilt inom ramen för delad förvaltning, och att genomföra en grundlig analys av behovet av att utan onödigt dröjsmål inleda det förfarande som föreskrivs i förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen om att omedelbart fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning att vederbörligen informera parlamentet om alla skriftliga underrättelser till de berörda medlemsstaterna, med angivande av de faktiska

⁷ EUT L 193, 30.7.2018, s. 1.

omständigheterna och specifika grunderna på vilka överträdelserna av rättsstatsprincipen eller pågående utredningar baseras. Parlamentet noterar att det hittills inte har fått någon sådan information om en underrättelse.

5. Europaparlamentet betonar sin oro över de allt tydligare indikationerna på och den allt större risken för att unionens budget missbrukas som ett sätt att försämra rättsstatsprincipen i vissa medlemsstater. Parlamentet beklagar rådets oförmåga att göra meningsfulla framsteg när det gäller att driva igenom tillämpning av unionens värden i pågående artikel 7-förfaranden för att bemöta hot mot gemensamma europeiska värden i Polen och Ungern. Parlamentet påpekar att det blir till fortsatt skada för de gemensamma europeiska värdenas integritet, liksom också för det inbördes förtroendet och för unionens trovärdighet överlag när inte rådet gjort effektivt bruk av artikel 7 i EU-fördraget. Parlamentet uppmanar med kraft de kommande ordförandeskapen att anordna utfrågningar regelbundet. Parlamentet rekommenderar att rådet följer upp utfrågningarna med att framföra konkreta rekommendationer till ifrågavarande medlemsstater, såsom det står i artikel 7.1 i EU-fördraget, och anger tidsfrister för när dessa rekommendationer ska ha genomförts.
6. Europaparlamentet understryker att trots ett flertal resolutioner och betänkanden från Europaparlamentet, flera överträdelseförfaranden och beslut från Europeiska unionens domstol försämras situationen för rättsstatsprincipen i Europeiska unionen fortfarande.
7. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att använda alla verktyg den förfogar över, inbegripet förordningen, för att också ta itu med de ihållande kränkningarna av demokrati och grundläggande rättigheter överallt i unionen, inklusive angrepp mot mediefriheten och journalister, invandrare, kvinnors rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, föreningsfriheten och mötesfriheten. Parlamentet välkomnar beslutet från domstolen, stora avdelningen, att ogilla Ungerns talan mot parlamentets resolution av den 12 september 2018 om att inleda förfarandet enligt artikel 7. Parlamentet beklagar kommissionens oförmåga att på ett korrekt sätt bemöta många av parlamentets farhågor avseende demokrati, rättsstatsprincipen och grundläggande rättigheter i flera medlemsstater. Parlamentet uppmanar kommissionen att använda alla verktyg som står till dess förfogande, däribland artikel 7 i EU-fördraget, rättsstatsramen och överträdelseförfaranden enligt artikel 19.1 i EU-fördraget, liksom andra instrument såsom påskyndade förfaranden, ansökningar om interimistiska åtgärder vid domstolen och åtgärder som rör bristande genomförande av domstolens domar. Parlamentet uppmanar kommissionen att uttryckligen ange skälen när den beslutar att inte använda de verktyg som parlamentet rekommenderar.
8. Europaparlamentet betonar vikten av att stödja och stärka samarbetet mellan EU-institutionerna, medlemsstaterna, Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo). Parlamentet gläder sig över att Eppo inledde sin verksamhet den 1 juni 2021.
9. Europaparlamentet understryker att den årliga rapporten om rättsstatsprincipen är ett separat verktyg som kompletterar förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen. Parlamentet uppmanar kommissionen att använda slutsatserna i den årliga rapporten i sin bedömning när det gäller förordningen. Parlamentet uppmanar kommissionen att i sin årliga rapport om rättsstatsprincipen inkludera ett särskilt avsnitt

med en analys av fall där överträdelser av rättsstatens principer i en viss medlemsstat skulle kunna påverka eller riskera att allvarligt påverka den sunda ekonomiska förvaltningen av unionens budget på ett tillräckligt direkt sätt.

10. Europaparlamentet beklagar att kommissionen inte har skickat skriftliga underrättelser till medlemsstaterna sedan förordningen trädde i kraft, trots många farhågor om de överträdelser av rättsstatens principer som fastställdes i kommissionens rapport om rättsstatsprincipen 2020 och två pågående artikel 7-förfaranden, som påverkar den sunda ekonomiska förvaltningen av unionsbudgeten och som medlemsstaterna fortfarande inte har åtgärdat. Parlamentet konstaterar att avsaknaden av åtgärder enligt artikel 5.1 och artikel 6 i förordningen utgör en underlåtenhet från kommissionens sida att fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen.
11. Europaparlamentet påminner om att parlamentet i sin resolution av den 25 mars 2021 om tillämpning av förordning (EU, Euratom) 2020/2092, den till rättsstaten kopplade villkorlighetsmekanismen, gav kommissionen en konkret tidsfrist, och noterar med besvikelse att kommissionen inte har uppfyllt sina skyldigheter inom denna tidsfrist. Parlamentet betonar att detta utgör en tillräcklig grund för att vidta rättsliga åtgärder mot kommissionen i enlighet med artikel 265 i EUF-fördraget.
12. Europaparlamentet beklagar kommissionens underlåtenhet att tillmötesgå parlamentets krav senast den 1 juni 2021 och att inleda det förfarande som fastställs i förordningen om villkorlighet i samband med rättsstatsprincipen i de mest uppenbara fallen av brott mot rättsstatsprincipen i EU. Parlamentet uppdrar åt talmannen att uppmana kommissionen att senast två veckor efter antagandet av denna resolution, på grundval av artikel 265 i EUF-fördraget, fullgöra sina skyldigheter enligt denna förordning. Parlamentet konstaterar att parlamentet, för att förbereda sig, under tiden omedelbart kommer att inleda de nödvändiga förberedelserna inför ett eventuellt domstolsförfarande mot kommissionen enligt artikel 265 i EUF-fördraget.
13. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet och medlemsstaterna.